

Prostitutkám se říkalo chlupaté kapusty. Na ulici stály před 100 lety jednu korunu

"Prostitutky jsou staré tak, jak je stará touha po nich," říká Radim Kopáč, spoluautor nové knihy *Nevěstince a nevěstky*.

Jak jste se s kolegou dostali k tomuto tématu?

Téma erotiky nebo obecně lidské sexuality v kultuře a umění je nám blízké tak nějak odjakživa. Nevěstky, nevěstince a prostituce jako taková pak pod tuto hlavičku přirozeně spadají.

Bylo těžké sehnat prameny, literaturu, fotografie, podklady?

Bylo. Není jich totiž mnoho. Bylo třeba rozsáhlého pátrání po různých archivech, knihovnách a muzeích. A nejen v Praze, vlastně po celých Čechách. V tomto ohledu byl knize nedocenitelným přínosem kolega Schwarz.

Byla nějaká doba, o které lze mluvit jako o zlaté době nevěstek a nevěstinců?

Tu dobu lze vymezit zhruba 13. až 16. stoletím. Předtím prostituci pronásledovalo křesťanství, potom jí braly atraktivitu nejrůznější pohlavní choroby, zejména syfilis. Náš časový záběr byl zhruba od druhé poloviny 19. století po konec druhé republiky.

Anka s čárkou

- V literatuře od Neurdy po Kische se uvádí desítky názvů pro prostitutky.
- Kurvice, kurvinka, kurvisko, anka s čárkou, debla, vábenka, zběhlice, zebra, amazonka veselosti, animírka, cajdrnožka, frcínka, harapanna, helmbrechtice, jamora, kočinda, rozára, sajtko, saze, škeble.
- Po řadě slavných prostitutek zůstalo dodnes známé jméno či přezdívka - Tonka šibenice, Černá Mary Tonka Myš fórová, Studentská Líza.
- Známe je i jméno Otýlie Vranské, její vražda je nikdy neobjasněným "pomníčkem" pražské policejní mordparty.

Kolik v té době bylo v Praze lehkých dívek a nevěstinců?

Jak řečeno, přesných čísel je málo. Kolem roku 1918 byly v Praze asi dva tisíce prostitutek, v celé republice jich pak bylo pětikrát tolik. Některé prostitutky dělaly svoji práci načerno, bez registrace. Podobně tomu bylo s nevěstinci. Registrovaných byly desítky, celkem jich ale v Praze fungovalo jistě víc než sto. Zákonem z roku 1922 pak byly nevěstince oficiálně zrušeny.

Jaká byla taxa prostitutek?

Jak kdy, jak kde. Pouliční prostitutky byly levnější, ty bordelní pak třeba dvacetkrát dražší. Pouliční holka z vykřičené čtvrti stála kolem roku 1900 jednu korunu, luxusní šlapka v salonu, když se uměla ohánět, si vydělala ročně víc než univerzitní profesor.

Je v Praze nějaká čtvrť, o které šlo mluvit jako o čtvrti, uličce lásky?

Do roku 1895, než začala asanace, tak fungovala skoro celá Pátá čtvrť, tedy Josefov. Poté se prostitutky přesunuly do jiných chudých čtvrtí, jako Karlín, Žižkov nebo Smíchov. Frekventované byly rovněž spodní část Václavského náměstí, ulice Na Příkopě, okolí Prašné brány, Celetná, Rybná nebo Jakubská. Na Malé Straně platila za vyhlášenou Břetislavova, na Novém Městě pak ulice Na Bojišti.

Jaké byly nejslavnější pražské nevěstince? Dochovalo se po nich něco?

Dochovaly se zmínky v archivech, fotografie, stylizované kresby i otisky v literatuře. Někdy i původní domy. Mezi nejslavnější podniky patřily salony Kauckého, Friedmannův nebo Goldschmidtův, z levných bordelů pak třeba podnik M. Kreibichové nebo "u Dvořačky". Vše na Starém Městě nebo v Josefově.

Jarmila Zikánová, nar. 9. května 1887 v Praze. Zdravotní knížka vystavena 20. září 1913.
Foto anonym, před 1914, SOKA ČB

Jana Malá, nar. 9. února 1888 v Praze. Zdravotní knížka vystavena 12. dubna 1910.
Foto anonym, před 1911, SOKA ČB

Zdravotní knížky, které musely prostitutky mít kvůli policii.

Jak děvčata lovila své zákazníky? Na ulici, v hospodách, nebo jen ve veřejných domech?

Lovit zákazníky bylo oficiálně zakázáno. Holky se nesměly vyzývavě oblékat, koketovat, pokřikovat. Přesto to samozřejmě dělaly. Některé šly na věc rovnou, jiné si pomáhaly srdceryvnými příběhy o ztracených klíčích nebo přísném otci, co je vyhodil z domu.

Jaké jsou nejstarší zprávy o prostituci v Praze?

Prostitutky jsou staré tak, jak je stará touha po nich. Nabídka reaguje na poptávku. Takže rovněž v Praze byly prostitutky odjakživa. Jejich počet ale výrazně rostl od 18. století, kdy začala města obecně sílit, přibýlo průmyslu, vojáků i studentů.

Co se ví o pražských prostitutkách ve středověku?

Středověk nebyl tématem naší knihy. Tématu se okrajově věnovali třeba Milena Lenderová nebo Karel Jaroslav Obrátil. Dá se ale říct, že nevěstkám se tehdy dařilo dobře: jak řečeno, zlatý věk zažívala prostituce od 13. do 16. století.

Co prostituce a zákon? Jak byla v historii v Praze potírána?

Dějiny znají tři možné způsoby přístupu k prostituci. Ty platily i v Praze. Nejprve prohibice, čili neslitovná snaha prostituci vymýtit. Pak reglementace, která znamenala tolerování prostituce za jistých pravidel. A nakonec, od roku 1922, abolicie, která prostituci přijímá jako každé jiné řemeslo.

Pečoval o prostitutky někdo? Existovaly nějaké domovy pro padlé dívky, zdravotnická zařízení?

Prostitutka stála ve společnosti vždycky na nejnižších příčkách. Fungovala jako hromosvod veškerého opovržení, nenávisti a strachu "spořádaného" občana. Na pomoc padlým dívkám se vydaly různé spolky až koncem 19. století. Většinou pod vlivem humanistických a socialistických ideálů. Někdy ale soucítily i různé církevní řády nebo Armáda spásy. Pokud jde o zdravotnická zařízení, do konce 19. století se léčilo spíš pokoutně. První lék proti syfilidě se objevil v roce 1909.

V knize uvádíte řadu synonym pro prostitutky. Která vás zaujala nejvíce?

Těžko říct. Nemám žádný top ten. Třeba "obchodnice s chlupatou kapustou"?

Měla prostituce v Praze nějaká specifika? Byly pražské prostitutky něčím zajímavé?

Praha byla za Rakouska i republiky velkoměstem jako Vídeň, Berlín nebo Paříž. Zdejší prostitutky tedy byly zajímavé tím, jak byly různé. A rovněž tím, kolik příběhů a situací se kolem nich seběhlo. Na některé upozorňují Lenderová nebo Obrátil, autority zmíněné výše, na jiné novinář Karel Ladislav Kukla ve své slavné knize Konec bahna Prahy. Další poklady jistě skrývají dosud neprobádané archivní složky.

O autorovi knihy

Radim Kopáč

- Ve dvojici s Josefem Schwarzem napsal řadu knih na téma erotika v literatuře, umění a kultuře.
- V nakladatelství Paseka právě vyšla jejich nová práce Nevěstinice a nevěstky.